

Muzeum Aš

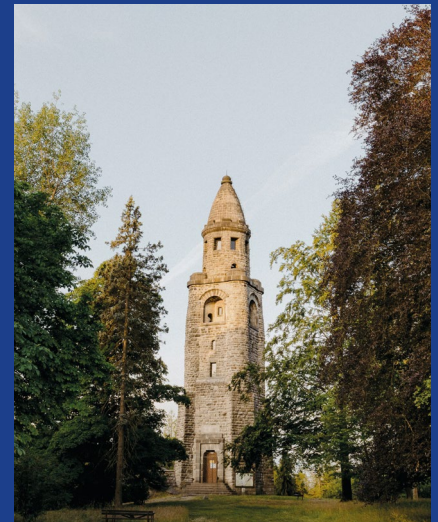
HRADY A ZÁMKY

na Ašsku

Ašské HRADY A ZÁMKY

- 04** Historie domu čp. 3
 - 08** Doubrava – Grün
 - 10** Kopaniny – Krugsreuth
 - 12** Krásná – Schönbach
 - 14** Podhradí
 - 18** Sorg / Smrčina
-

HISTORIE DOMU čp. 3 na Mikulášském vrchu

První, blíže nespecifikované sídlo na Mikulášském vrchu vlastnili už ve 14. století páni z Neurgu (z Podhradí u Aše). Po smrti posledního mužského potomka rodu Neurgů Konráda v roce 1394/1395 přešlo panství, a s ním i statky na Mikulášském vrchu v Aši, na Konrádova zetě, Konráda z Zedtwitz. Zedtwitzové s menšími přestávkami drželi pozemky a zámek na Mikulášském vrchu až do 20. let 19. století.

Počátkem 18. století držel Aš Anton Josef Franz Christoph z Zedtwitz a jeho manželka Emílie, rozená z Hertenbergu. Jelikož neměli mužského potomka, nabídli statek České koruně jako tzv. „ženské léno“ s podmínkou, že majitel musí být katolického vyznání. K potvrzení císařem Karlem VI. došlo 4. ledna 1724.

Na důkaz císařské ochrany směl majitel panství umístit na bránu kámen s přípisem Salva Guardia a reliéfem císařského znaku. Ten mimo jiné osvobozoval od povinného ubytování císařského vojska.

/Dům čp. 3 v Mikulášské ulici, 1892/

HISTORIE DOMU čp. 3 na Mikulášském vrchu

Toto nově konstituované léno bylo vyňato z ašského panství a pojmenováno podle katolické kaple sv. Mikuláše, která se od r. 1704 na zámku nacházela, tj. Mikulášský vrch – Niklasberg.

V prosinci roku 1814 postihl Aš požár, který velkou část obce zničil, mimo jiné i zámek a jeho okolí. Zedtwitzové zámek neobnovili a spáleniště prodali roku 1821 punčochářů Johannu Georgu Ungerovi. Ten nechal postavit na pozemku bývalého zámku obytný dům čp. 3. Současnou podobu získala budova a její okolí v roce 1892, kdy ji nechal přestavět nový majitel Eduard Klaubert. Rodina Klaubertů vlastnila dům se zahradou do roku 1945/1946, kdy byli na základě tzv. Benešových dekretů vysídleni/odsunuti z Československa.

O dalším osudu domu čp. 3 rozhodla 21. listopadu 1956 rada Městského národního výboru. Na žádost odboru školství a kultury Okresního národního výboru uvolnil MNV budovu s celým pozemkem pro potřeby městského muzea. To se nastěhovalo do budovy roku 1966 a sídlí zde do dnešních dnů.

Po požáru v roce 1814 si Zedtwitzové postupně vystavěli v Aši další sídla, ale ani jedno z nich se do dnešních dnů nedochovalo (Kaltenhof – přibližně dnešní sídliště Nemocniční/ Dlouhá, Stein – oblast dnešní Kamenné a Pivovarské ulice, sídlo v oblasti ulic Kamenná a Mikulášská).

/Současná podoba domu čp. 3 – Textilní muzeum Aš/

DOUBRAVA – GRÜN

Vesnice Doubrava, založená během 13./14. století patřila do majetku pánů z Neubergu. Okolo roku 1400 přechází tento majetek na pány z Zedtwitz, kteří vlastnili Doubravu až do roku 1945.

V rámci dělení panství mezi jednotlivé rodové větve Zedtwitzů vzniklo na přelomu 16. a 17. století v Doupravě panské sídlo s poplužním dvorem.

První písemná zmínka o tomto panství pochází z roku 1631, kdy se mezi kmotry na křtinách Adama Koppela uvádí i „panna Markéta na zámku doubravském“.

Zámek postupně procházel různými stavebními úpravami. Současnou podobu v historizujícím slohu získal zámek v 19. století. Zámek, jedno z posledních dochovaných sídel pánů z Zedtwitz na Ašsku, je v současné době v majetku soukromého majitele (a chátrá – stav 2023).

/Současná podoba zámku Doubrava/

KOPANINY – KRUGSREUTH

Kopaniny jsou prvně písemně doložené v listině z roku 1315, první písemná zmínka o kopaninském panském sídle pochází ale až z roku 1537, kdy byly sídlem jedné z rodových větví pánů z Zedtwitz. V průběhu staletí Zedtwitzové hrad, později přestavěný na zámek (Bartoloměj z Zedtwitz v roce 1610) několikrát stavebně upravili a rozšířili (1677-1678, 1767, klasicistní úprava v 19. století). Zedtwitzové drželi zámek až do 1. poloviny 20. století, kdy museli areál z finančních důvodů prodat.

/Současná podoba zámku Kopaniny/

Po roce 1945 byl bývalý velkostatek zestátněn, poplužní dvůr se zámek se stal součástí majetku místního státního statku. Areál postupně chátral. Z celého rozsáhlého areálu zůstala zachována jediná budova, kterou navíc roku 2007 poškodil požár. V současné době patří zámek do rukou soukromého majitele, který se snaží o jeho záchranu. Zámek je od roku 2010 zapsán v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky.

KRÁSNÁ – SCHÖNBACH

K založení vsi Krásná došlo na přelomu 13. a 14. století.

V písemných pramenech se s Krásnou poprvé setkáváme až roku 1331, kdy byla uvedena mezi neuberskými lény, které Jan Lucemburský osvobodil od dávek a daní. Kolem roku 1400 získali Krásnou a další neuberské majetky páni z Zedtwitz. Panským sídlem se Krásná stala roku 1642. Do té doby zde byl jen panský dvůr.

Ke stavbě barokního sídla došlo roku 1667. Areál zámku a dvora prošel v průběhu staletí několika stavebními úpravami, mj. i kvůli požáru ve 20. letech 19. století, kdy si Jan z Zedtwitz musel roku 1828 půjčit 1500 zlatých na jeho opravu.

Zámek v Krásné přešel v 50. letech 20. století do majetku státního statku. Budova zámku postupně chátrala a v polovině 60. let byla stržena.

Jediné, co do současné doby z celého zámeckého areálu zbylo, je zámecký park. Ten prošel díky péči obce Krásná v letech 2014 – 2015 revitalizací. V rámci revitalizace zde vzniklo dětské lanové hřiště a outdoorová posilovna pro dospělé. Dříve zanedbávaný park se tak stal oblíbeným výletním místem jak místních, tak i návštěvníků z širšího okolí.

Na skalní ostrožně nad obcí Podhradí se tyčí okrouhlá hradní věž, tzv. Bergfried. Věž a k ní náležející hrad nechali postavit ve 12. nebo 13. století páni z Neubergu.

Vchod do skoro 22 m vysoké věže se nachází ve výšce 8 m a byl dostupný jen pomocí žebříku nebo lávky. Věž tak sloužila jako poslední útočiště při obléhání nepřítelem. Hrad vyhořel roku 1647. Jeho ruiny posloužily roku 1752 k vystavění tzv. „Horního zámku“. Ten padl za obět plamenům roku 1902. K jeho obnově již nedošlo.

/Zřícenina hradu Neuberg/

/Hradní věž – sídlo rodu Neubergů/

Páni z Zedtwitz, majitelé panství od konce 14. století, postavili v Podhradí a jeho okolí v průběhu staletí několik dalších zámků. Roku 1690 nechal postavit Karl Josef z Zedtwitz zámek Sorg. O tři roky později si bratr Karla Josefa, Wolf Ernst z Zedtwitz, postavil tzv. „Nový zámek“. Tzv. „Dolní zámek“ postavil roku 1750 Hans Christoph z Zedtwitz a o dvě léta později následovala stavba již zmíněného „Horního zámku“. O ten se zasloužil Adam Erdmann z Zedtwitz. K jednotlivým zámkům náležely hospodářské budovy, pivovary s výčepem, zahrady, polnosti, lesy a rybníky.

Do dnešních dnů se nám ale dochovala jen stará hradní věž. Budovy jednotlivých zámků vzali za své v průběhu 20. století. V současné době patří areál obci Podhradí, která celý prostor postupně obnovuje.

/Hradní věž – je přístupná
i v zimním období/

Statek Sorg nechali Zedtwitzové roku 1690 přestavět na zámek.

Na Sorgu svého času fungoval malý pivovar, páčila se pálenka a vařil ocet. Roku 1906 získal Sorg továrník Wilhelm Fischer, který nechal celý zámek v roce 1911 přestavět. Rozloha statku činila 1116 hektarů – 1029 ha lesa a 87 ha zemědělské půdy. Po roce 1945 připadl statek s pozemky Státním statkům, pod jejichž správou začal celý majetek chátrat tak, že většina budov musela být v průběhu let srovnána se zemí. V současné době vlastní statek na Smrčině/Sorgu soukromá firma.

Literaruta:

Alberti Karl, Zur Geschichte der Stadt Asch und des Ascher Bezirkes, Band I. – IV., Asch 1934 – 1940

Bělohávek Miroslav a kol., Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku IV., Západní Čechy, Praha 1985

Tins Benno, Die eigenwillige Historie des Ascher Ländchens, Rehau – München 1977

Tittmann J., Heimantskunde des Ascher Bezirkes für Schule und Haus, Asch 1893

Úlovec Jiří, Hrady, zámky a tvrze na Chebsku, Cheb 1998

HRADY A ZÁMKY

na Ašsku

1. vydání, 2024

Knihovna, Muzeum a Informační centrum Aš,
příspěvková organizace

Hlavní 239/23

352 01 Aš 1

ISBN: 978-80-909034-1-8

Knihovna, Muzeum a Informační centrum Aš,
příspěvková organizace